

Indsatser mod negativ social arv

Analyse af indsatsen i Tvillingehuset

Et projekt om negativ social arv

Dette notat er en analyse af den indsats som daginstitutionen Tvillingehuset har iværksat i et projekt om at bryde den negative sociale arv¹. Projektet er et samarbejde mellem Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) og tre institutioner i Ishøj Kommune om at udvikle og evaluere en fælles indsats. De tre institutioner som deltager i projektet, er Tvillingehuset, Gildbro skolen og Gildbro SFO.

Målgruppen for analysen

Analysen henvender sig til de tre institutioner i Ishøj Kommune med henblik på at bidrage til deres vurdering og udvikling af indsatsen. Desuden er analysen tænkt som inspiration til kommuner, institutioner, forskere og konsulenter som arbejder med at udvikle og evaluere indsatser der sigter mod at bryde den negative sociale arv.

Forfatterne til analysen

Analysen er gennemført af specialkonsulent Signe Mette Jensen fra EVA's enhed for grundskole og ungdomsuddannelser og evalueringskonsulent Andreas Hougaard fra enheden for dagtilbud for børn.

Indsatsen i projektet

Medarbejdere fra de tre institutioner har i samarbejde med EVA opstillet en indsatsteori til brug for projektet. Indsatsteorien viser hvilke resultater institutionerne gerne vil opnå med indsatsen, og hvordan de forventer at de valgte aktiviteter vil føre til disse resultater. Indsatsteorien for projektet kan læses på EVA's hjemmeside: www.eva.dk

Målet for indsatsen er at klæde børnene på til at deltage i formelle og uformelle fællesskaber med mulighed for læring.

---

¹ I dokumentet *Grundantagelser* kan du læse om begrebet negativ social arv i dette projekt. Dokumentet kan findes på EVA's hjemmeside: www.eva.dk

Indsatsen består af syv dele:

- Modtagerbevidst kommunikation
- Systematisk arbejde med viden om det enkelte barns interesser
- Systematiske trivselssamtaler
- Troværdighed og stabilitet
- Struktur
- Genkendelighed
- Spilleregler.

De tre institutioner har hver især besluttet hvordan de vil arbejde med de forskellige dele af indsatsen. De konkrete handlinger indføres i et aktivitetsskema som kan findes på EVA's hjemmeside: www.eva.dk

Tvillingehuset iværksatte indsatsen for de kommende skolebørn i efteråret 2009 og fortsatte frem til 1. april 2010 hvor Gildbro SFO overtog Tvillingehusets børnegruppe. Gildbro SFO fortsætter indsatsen frem til sommerferien 2010. Efter sommerferien viderefører Gildbro SFO indsatsen for børnegruppen – foreløbigt frem til sommerferien 2011.

Analysens fokus

Analysen i dette notat fokuserer på hvordan Tvillingehuset har arbejdet med de forskellige dele af indsatsen, og hvilke effekter der kan spores set i lyset af de forventninger som fremgår af indsatsteorien.

Side
2/11

Analysens datagrundlag

Analysen af indsatsen bygger på fire interviews med medarbejdere fra Tvillingehuset:

- Interview med lederen som har deltaget i udviklingen af indsatsteorien og i arbejdet med indsatsens konkrete udformning i Tvillingehuset
- Interview med to pædagoger som har deltaget i udviklingen af indsatsteorien og i arbejdet med indsatsens konkrete udformning i Tvillingehuset
- Interview med en pædagog og en pædagogmedhjælper som har deltaget i arbejdet med indsatsens konkrete udformning i Tvillingehuset
- Interview med to pædagogmedhjælpere som er blevet informeret om projektet i forbindelse med personalemøder og lignende, men ellers ikke har deltaget i projektaktiviteterne.

Analysen bygger desuden på data fra fire andre kilder:

- EVA's observationer af frokost, frugtspisning og fri leg på stuerne og på legepladsen
- EVA's uformelle samtale med lederen af Tvillingehuset
- Personalets videooptagelse af en morgensamling
- Personalets registreringer (uddybes under analysen).

Analysens opbygning

EVA analyserer indsatsens syv dele særskilt. Hver analysedel starter med en fremstilling af intentionen med indsatsen, dvs. hvad indsatsen går ud på, og hvad projektpersonalet forventer at effekten af indsatsen vil være. Projektpersonalet er de medarbejdere fra Tvillingehuset, Gildbro skolen og Gildbro SFO som har deltaget i udviklingen af indsats teorien i samarbejde med EVA. Herefter beskriver EVA hvordan indsatsen er gennemført i Tvillingehuset, og hvilke effekter der kan spores ud fra datamaterialet.

Modtagerbevidst kommunikation

Intention

Den første del af indsatsen er modtagerbevidst kommunikation. Modtagerbevidst kommunikation går ud på at informere forældrene på forskellige måder om de aktiviteter som børnene skal deltage i. Informationsformerne kan variere alt efter formålet og alt efter hvem forældrene er.

I Tvillingehuset har personalet valgt at arbejde med modtagerbevidst kommunikation ved at udarbejde informationssedler med billeder og symboler som illustrerer hvad den pågældende aktivitet går ud på, og hvad forældrene skal huske. Desuden vil personalet invitere forældrene til at overvære en morgensamling så de har kendskab til hvad der foregår, og kan se værdien af aktiviteten for deres barn.

Projektpersonalet har en forventning om at denne indsats vil føre til at børnene bliver afleveret til tiden (fx til morgensamlingen i Tvillingehuset), og at de har det nødvendige udstyr med så de kan deltage aktivt i de voksenstyrede aktiviteter.

Indsats og effekt

I forbindelse med et interview fremviste en af pædagogerne forskellige informationssedler som var forsynet med piktogrammer, fx en urskive og tegninger af aktiviteten. Hun nævnte desuden at personalet et par gange har inviteret forældrene ind til morgensamlingen.

For at vurdere effekten af indsatsen har personalet registreret når forældrene kom for sent eller børnene ikke havde det nødvendige udstyr med. Registreringerne viser at forældrene i perioden fra 5.10.2009 til 8.1.2010 kom for sent med deres børn til en aktivitet (typisk morgensamling) eller ikke havde givet børnene det rigtige udstyr med 21 gange (hvoraf to gengangere står for 11 af tilfældene). Personalet holdt herefter op med at registrere, da der i en periode ikke var nogle tilfælde af forsinkelser eller manglende udstyr. Det er værd at bemærke at registreringerne har fundet sted i perioden inden de nye informationssedler blev indført, og at forældrenes adfærd ændring derfor ikke kan tilskrives denne del af indsatsen.

I en uformel samtale fortalte institutionens leder at udviklingen af indsats teorien har gjort institutionen opmærksom på nødvendigheden af en god kommunikation med forældrene frem for fx at låse døren til morgensamling som det ellers har været praksis i Tvillingehuset. Lederen oplever at denne opmærksomhed har været medvirkende til at løse de problemer som personalet har oplevet med forsinkelser og manglende udstyr. En af pædagogerne oplever at forældrenes adfærd ændrede sig efter at personalet inviterede forældrene til at del-

tage i morgensamlingen og nogle tog imod invitationen. En af pædagogmedhjælperne vurderer at forældrekonsultationerne har gjort en forskel. De forældre som havde tendens til at komme for sent, men ikke kunne være med til morgensamlingen, blev i forbindelse med institutionens forældrekonsultationer i februar på en venlig måde gjort opmærksom på det vigtige i at deres barn var med til morgensamlingen. Pædagogmedhjælperen oplever at forældrene er blevet bedre til at komme til tiden, og hvis de kommer for sent, venter de udenfor indtil morgensamlingen er færdig, selvom døren er åben.

Det tyder på at arbejdet med indsats teorien har medført at personalet i Tvillingehuset har ændret perspektiv på forældresamarbejdet. Denne perspektivændring har, i kombination med forældrenes deltagelse i morgensamlinger og dialogen med forældrene om børnenes udbytte af morgensamlingen, medført en ændring i forældrenes adfærd. Informationsseminarens effekt kan ikke spores, men to af pædagogmedhjælperne fremhævede at børnene er glade for de nye sedler og er opmærksomme på at forældrene skal have dem med hjem.

Systematisk arbejde med viden om det enkelte barns interesser

Intention

Den anden del af indsatsen er systematisk arbejde med viden om det enkelte barns interesser. Systematisk arbejde med viden om det enkelte barns interesser går ud på at indhente viden om det enkelte barns kompetencer, resurser og interesser og inddrage denne viden i tilrettelæggelsen af de voksenstyrede aktiviteter og at overlevere denne viden ved barnets overgang til SFO og skole.

Tvillingehuset har valgt at indhente viden om børnene ved at interviewe dem. Under interviewet vil personalet blandt andet spørge børnene om hvad de er gode til, hvad de interesserer sig for, hvordan de forestiller sig det er at gå i skole, og hvad de drømmer om at lave som voksne. Indholdet fra interviewene noteres og indgår i planlægningen af de voksenstyrede aktiviteter og i overleveringen til SFO og skole. Desuden vil personalet give børnene indflydelse på månedens tema i forbindelse med morgensamlingen.

Projektpersonalet har en forventning om at denne indsats vil føre til at børnene bliver mere motiverede for at deltage i de voksenstyrede aktiviteter.

Indsats og effekt

Personalet i Tvillingehuset har meddelt at de ikke har gennemført de planlagte børneinterviews pga. tidspres. To af pædagogerne fortalte dog at de har været opmærksomme på spørgsmålene i spørgeguiden til børneinterviewene og ad hoc har gennemført noget der ligner børneinterviews, fx i forbindelse med højt læsning eller en kreativ aktivitet. Børnene er blevet spurgt om hvad de gerne vil være når de bliver store, og hvilke forventninger de har til skolen. En af pædagogerne fortalte om en dreng der gerne ville være skraldemand og var lidt flov over det. Hun fortalte ham hvor vigtigt det var at være skraldemand, og bad ham om at tømme hendes skraldespand så drengen endte med at være stolt over det i stedet for.

Den viden som personalet har om børnenes kompetencer, resurser og interesser, ser ikke ud til at blive overleveret systematisk til skole og SFO som det er formuleret i indsats teorien. Lederen fortalte at den mundtlige overlevering fokuserer på børnenes vanskeligheder:

Det foregår på skolen sammen med SFO, skoleledelse og en fra forvaltningen. Så kommer vi med vores stak børn, og mange går lige igennem [...] Overleveringerne kører mere på hvor vi kan støtte op om et barn, og med at fortælle om eventuelle vanskeligheder [...].

Den anden del af indsatsen som går ud på at give børnene indflydelse på månedens tema ved morgensamlingen, er heller ikke gennemført. En af pædagogerne fortalte til gengæld at hun om mandagen har inddraget børnene i en snak om hvad de gerne vil tale om til morgensamlingen resten af ugen; det har fx været emnet "heste og krokodiller". Børnene har også været omkring emnet "at være sig selv" som umiddelbart ser ud til at være en voksen persons emnevalg.

Systematiske trivselssamtaler

Intention

Den tredje del af indsatsen er systematiske trivselssamtaler. Systematiske trivselssamtaler går ud på at gå i dialog med barnet om dets trivsel i relationer og fællesskaber.

Tvillingehuset har valgt at arbejde med systematiske trivselssamtaler som fast punkt ved nogle morgensamlinger i løbet af ugen. Samtalen munder ud i aftaler med børnene om hvad de skal øve sig på – primært i forhold til sociale relationer. Personalet registrerer hvem af børnene der ytrer sig til trivselssamtalerne og sørger for at følge op på de børn der ikke ytrer sig.

Projektpersonalet har en forventning om at denne indsats vil føre til at relationen mellem barn og voksen bliver præget af gensidig respekt og tillid, og at denne udvikling af relationerne vil forbedre børnenes muligheder for at tilegne sig sociale kompetencer og spilleregler.

Indsats og effekt

Interviewet med to af pædagogerne viste at de har gennemført de systematiske trivselssamtaler i tæt overensstemmelse med beskrivelserne i Tvillingehusets aktivitetskema. Pædagogerne fortalte at de har arbejdet med trivsel til morgensamlingen ved at spørge børnene om de har en god eller en dårlig dag, og ved at lade børnene svare på skift mens de voksne også byder ind. En af pædagogerne fortalte om hvordan hun bruger historier om trolde til at belyse menneskelige følelser og menneskelig trivsel. Arbejdet med historierne indebærer dialog med børnene hvor hun fortæller om hvad der gør hende glad og ked af det, og spørger børnene om det samme. Hun trækker historierne frem igen når der opstår situationer hvor temaer fra historierne er på spil. En af pædagogmedhjælperne fortalte at de på hendes stue følger op med en samtale efter morgensamlingen hvis et barn har givet udtryk for at det er en dårlig dag.

To af pædagogerne oplever at børnene er blevet mere opmærksomme på relationerne i deres omverden efter at personalet er begyndt at fokusere på trivsel. Det viser sig ved at bør-

nene spørger uopfordret ind til andre børns trivsel i løbet af dagen, fx ved at stille de spørgsmål de kender fra morgensamlingerne. En af pædagogerne oplever desuden at der er færre højtråbende børn i institutionen.

En anden pædagog oplever at de børn som "turde åbne sig" og "kunne forstå det der skete" under trivselssamtalerne, er blevet mere trygge ved hende, og at disse børn og pædagogen har fået et mere positivt samspil. En af pædagogmedhjælperne bekræftede at der opstår et tillidsforhold mellem den voksne og barnet via trivselssamtalerne. Personalet har ikke registreret eller fulgt op på de børn som ikke bød ind under samtalerne eller havde svært ved at forstå hvad der foregik. En af stuerne har haft et sideløbende projekt med fokus på at give alle børnene mindst to til fem minutters samtale med en voksen om dagen. Børnene er blevet testet før og efter projektet, og en af pædagogmedhjælperne fortalte at det har hjulpet børnene. En anden pædagogmedhjælper mener desuden at projektet har gjort personalet på de andre stuer opmærksom på at det er nødvendigt at få talt med alle børn i løbet af dagen.

En af pædagogerne vurderer at de børn institutionen sender videre til SFO og skole i år, er mere bevidste om "hvem de selv er, hvad det vil sige at være et menneske". De er også bedre til at "sige fra og til". Hun forventer at børnene ikke vil være så bange for at spørge hvis der er noget de ikke kan finde ud af eller synes er mærkeligt. En anden pædagog mener at institutionen har givet børnene en "saltvandsindsprøjtning med selvtillid" i forbindelse med projektet.

Det tyder på at Tvillingehusets fokus på trivsel har medvirket til at udvikle børnenes kompetencer til at indgå i relationer med de voksne og hinanden. Det er særligt empati som har været i fokus og som personalet har registreret ændringer i hos børnene. Desuden har børnene udviklet sig på det personlige, emotionelle område i form af en større tillid til sig selv. Børn som kan agere udadvendt og tillidsfuldt, har profiteret af trivselssamtalerne og har ad den vej udviklet deres relation til de voksne som det var intentionen ifølge indsats teorien. Det er usikkert om alle børnene har fået udbytte af samtalerne, men set fra personalets perspektiv har alle børn profiteret af den generelle positive udvikling af relationerne i børnegruppen.

Side

6/11

Troværdighed og stabilitet

Intention

Den fjerde del af indsatsen er troværdighed og stabilitet. Troværdighed og stabilitet går ud på at kommunikere tydeligt og kontinuerligt om de fælles forventninger på en respektfuld og personlig måde.

Tvillingehuset har valgt at arbejde med troværdighed og stabilitet ved at styrke den anerkendende og positive tilgang til børnene, fx ved at fremhæve positive situationer og spørge ind til hvad børnene siger og føler. Desuden vil personalet være opmærksomme på hvad de lover, og de vil holde fast i respekt som central værdi og konkretisere begrebet i samtaler med børnene om situationer fra hverdagen.

Projektpersonalet har en forventning om at denne indsats vil medvirke til at skabe tryghed og forudsigelighed, hvilket er en forudsætning for at børnene kan tilegne sig sociale kompetencer og spilleregler.

Indsats og effekt

Interviewet med to af pædagogerne indikerer at de har arbejdet med troværdighed og stabilitet ved at holde fast i en positiv og anerkendende tilgang under trivselssamtalerne hvor de har spurgt ind til børnenes følelser og beskrivelser. En af de andre pædagoger fortalte at personalet arbejder meget med at respektere hinanden fordi der hele tiden opstår situationer hvor personalet snakker med børnene om hvordan man skal være over for andre. Hun har dog ikke selv brugt ordet respekt i samtalerne med børnene. Desuden fortalte hun at personalet er meget fokuseret på at styrke venskaber, fx ved at give dem der leger godt sammen, lov til at lege og ved at opfordre forældrene til at lade børnene se hinanden hjemme.

Ud fra datamaterialet er det ikke muligt at vurdere om praksis har ændret sig efter at personalet har formuleret en indsats for at styrke troværdighed og stabilitet. Effekten i forhold til børnene er også vanskelig at vurdere.

Struktur

Intention

Den femte del af indsatsen er struktur. Det handler om at give aktiviteter og samvær en klar struktur og løbende kommunikere hvad der skal ske.

Tvillingehuset har valgt at give morgensamlingerne en klar struktur med en tydelig begyndelse og afslutning.

Projektpersonalet har en forventning om at denne indsats vil medvirke til at skabe tryghed og forudsigelighed, hvilket er en forudsætning for at børnene kan tilegne sig sociale kompetencer og spilleregler.

Indsats og effekt

Fire medarbejdere fortalte at de altid har arbejdet med en klar struktur til morgensamlingen og ikke har ændret den i forbindelse med projektet. Videooptagelserne viser en morgensamling med en tydelig begyndelse og afslutning i form af "goddag og farvel-sanglege". Morgensamlingen varer ca. en halv time og består hovedsageligt af sanglege i rundkreds. Ud fra personalets udtalelser og videooptagelserne er det tydeligt at en klar struktur på morgensamlingen ikke er en ny indsats i Tvillingehuset. Det er derfor ikke relevant at vurdere effekten heraf i forbindelse med projektet.

Et interview med to af pædagogerne viste at projektet har medvirket til at skabe struktur i andre sammenhænge end de voksenstyrede aktiviteter selvom det ikke er en planlagt del af indsatsen. En af pædagogerne beskrev hvordan hun strukturerer børnenes tid under den frie leg ved at igangsætte fælles lege og etablere legerelationer mellem børnene. Hun spørger fx hvad barnet gerne vil lege nu, og om det vil lege alene eller sammen med andre. Herefter spørger hun andre børn på samme måde og koordinerer dernæst børnenes ønsker

for at finde sammenfald. De forskellige ønsker bliver hendes udgangspunkt for at etablere legegrupper, hvor hendes forventning til børnene er at de bruger minimum en halv time på denne leg. Pædagogen fortalte at hun altid har taget højde for børnenes ønsker, når hun har igangsat aktiviteter med børnene, men at det har forbedret hendes praksis at hun har skullet forholde sig til målsætningerne i indsats teorien. Det er hendes vurdering at børnene trives godt med den udvikling projektet har skabt.

Interviewet gav også eksempler på at pædagogerne arbejder bevidst med at forberede børnene på hvad der skal ske. En af pædagogerne fortalte at hun i forbindelse med morgensamlingen informerer børnene hvis der skal ske noget bestemt næste dag. Desuden beror hun børnene om på skift at fortælle hvad de gerne vil lave. På den måde får børnene opbygget nogle forventninger til hvad de voksenstyrede aktiviteter indebærer, og hvad der skal ske i den ikke-voksenstyrede tid med fri leg.

Genkendelighed

Intention

Den sjette del af indsatsen er genkendelighed. Genkendelighed går ud på at Tvillingehuset, Gildbro SFO og Gildbro skolen udveksler viden om metoder og lader aktiviteter gå igen alle tre steder.

De tre institutioner har i fællesskab besluttet at arbejde med "De tre h'er": hilse, hygiejne og hensyn. Desuden vil de bruge et særligt håndtegn til at skabe ro blandt børnene i forbindelse med voksenstyrede aktiviteter. Endelig skal institutionerne mødes for at drøfte metoder og aktiviteter samt fælles forventninger mellem børn og voksne og mellem faggrupperne.

Projekt personalet har en forventning om at denne indsats vil medvirke til at skabe trykthed og forudsigelighed, hvilket er en forudsætning for at børnene kan tilegne sig sociale kompetencer og spilleregler.

Indsats og effekt

For at skabe genkendelighed på tværs af daginstitution, SFO og skole skal Tvillingehuset arbejde med de tre h'er (hilse, hygiejne og hensyn). En af pædagogerne fortalte at hun beror børnene om at sige godmorgen til morgensamlingen og stille sig op i kø, sige farvel og give hånd når morgensamlingen er slut. Det er ikke tydeligt hvordan denne træning i at hilse hænger sammen med intentionerne bag adfærdsreglen som er at børnene skal hilse på den voksne når de møder ind om morgenen og når de går hjem. En pædagog og en pædagogmedhjælper gav udtryk for at de betragter det som almindelig høflighed at hilse, men oplever at de i forbindelse med projektet er blevet mere opmærksomme på at være gode rollemodeller for børnene.

Hygiejne er allerede en integreret del af institutionens rutiner, fx ved at børnene vasker hænder før og efter måltiderne.

Den sidste værdi, hensyn, kommer i spil som en del af personalets fokus på relationerne mellem børnene. To af pædagogerne fortalte at de af og til bruger ordet "hensyn" eller ta-

ler om at være "gode ved hinanden". En af dem oplever at børnene er blevet bedre til at tage hensyn til hinandens behov i forbindelse med projektet. De har fx nemmere ved at acceptere at et andet barn er i dårligt humør eller har det skidt, og de er blevet bedre til ikke at bryde ind i en leg, men spørge om de må være med.

Håndtegnet til at skabe ro er ifølge lederen ikke blevet brugt særligt meget. En af pædagogmedhjælperne fortalte at de har brugt det, og at det virker efter hensigten. EVA's observationer viste at det blev brugt i forbindelse med frokost og virkede. En af EVA's konsulenter oplevede dog at det fik en anden betydning i denne sammenhæng fordi pædagogen fortalte børnene at de skulle vise konsulenten hvor dygtige de var. Desuden var der ikke tale om en situation med udpræget uro hvor der skulle samling på tropperne.

Den sidste del af indsatsen om møder mellem institutionerne er foreløbigt gennemført i form af et enkelt møde i Tvillingehuset. Mødet blev primært brugt til en forventningsafstemning mellem faggrupperne. Mødet mellem faggrupperne synliggjorde at de havde forskellige opfattelser af hvilke kompetencer det er vigtigt at fokusere på i arbejdet med gruppen af store børn.

Tvillingehusets aktiviteter med gruppen af store børn fokuserer en del på udviklingen af faglige kompetencer som fx kendskab til ord og tal, mens personalet fra SFO og skole betragtede selvhjulpenhed som den væsentligste kompetence hos nye skolebørn. Det var fx vigtigt at børnene kunne gå alene på toilettet, binde snørebånd og lægge tøj og sko ordentligt på plads i deres garderobe. To af pædagogmedhjælperne var positive over for mødet og gav udtryk for at det var godt at afstemme forventninger og få nogle opmærksomhedspunkter i forhold til deres arbejde med gruppen af store børn. Desuden var det godt at møde personalet fra de andre institutioner og få et tydeligere indtryk af de voksne som børnene skal overleveres til. Det forventer de to pædagogmedhjælpere også vil være en fordel med hensyn til at forberede forældrene og gøre dem trygge ved overgangen til SFO og skole.

Side
9/11

Spilleregler

Intention

Den syvende del af indsatsen er spilleregler. Det går ud på at italesætte sociale spilleregler på en positiv måde i samværet med børnene.

I Tvillingehuset har de valgt at bruge laminerede kort med symboler for tre spilleregler i forbindelse med morgensamlingen. De tre spilleregler er "tomme hænder", "være stille" og "række fingeren op".

Projektpersonalet har en forventning om at denne indsats vil medvirke til at børnene tilegner sig sociale kompetencer og spilleregler.

Indsats og effekt

To af pædagogerne fortalte at de tre spilleregler er indført på morgensamlingen og symboliseres af laminerede kort. Det fremgår ikke af datamaterialet hvordan spillereglerne og de laminerede kort konkret bliver brugt, og hvilken effekt det har på børnene.

Andre aktiviteter i projektperioden

Teaterstykke

I forbindelse med analysen af indsatsen i Tvillingehuset er det værd at nævne opsætningen af teaterstykket *Peer Gynt* med de kommende skolebørn. Teaterstykket er ikke en del af den indsats som er formuleret i aktivitetsskemaet for Tvillingehuset, men flere af interviewpersonerne nævnte teaterstykket som det første da de blev spurgt om hvordan det gik med projektet. Sammenhængene mellem teaterstykket og indsats teorien var åbenbar for en af pædagogerne. Hun mente at teaterstykket har været med til at udvikle fællesskabet i børnegruppen og skabe sammenhæng på tværs af institutionerne:

Vi har arbejdet med at børn skal vente på tur, de skal lære at kende deres plads i en større sammenhæng, de skal lære at vise empati – ikke grine af andre, så på den måde hænger det rigtig meget sammen med indsats teorien og den almindelige sociale udvikling som børnene skal igennem. Det hænger også tæt sammen med indsats teorien i forhold til at vi skulle arbejde tæt sammen med SFO og skole. Vi har haft rum i SFO'en, hver formiddag mandag til torsdag. De har lært de voksnes ansigter og lokalerne at kende, så på den måde var det trygt for dem da de skulle starte derovre. Peter fra børnehaveklassen har også været på og vi brugte multisalen ovre på skolen. Peter brugte chancen til at se på børnene, og han kom over i SFO'en for at besøge os der. Det er gået op i en højere enhed og det har været helt fantastisk.

Af citatet fremgår det at personalet gennem teaterprojektet har arbejdet bredt med børnenes sociale og personlige kompetencer, etableret et tættere samarbejde med SFO og skole og dermed skabt grundlag for en tryk skolestart. En af pædagogmedhjælperne betegnede opsætningen af teaterstykket som en stor succes og en nyskabende aktivitet som de kommende skolebørn tydeligvis har profiteret af.

Konklusion på analysen af indsatsen i Tvillingehuset

Analysen viser at Tvillingehuset har iværksat hovedparten af indsatsen i overensstemmelse med aktivitetsskemaet. I nogle tilfælde er det den planlagte indsats som har effekt på børnegruppen. I andre tilfælde er det personalets improviserede handlinger inspireret af indsatsteorien som har haft en effekt. Det tyder på at selve forløbet omkring udviklingen af indsatsteorien har medført en bevidsthedsændring som har udviklet praksis på nogle områder.

Analysen giver anledning til at fremhæve bestemte dele af indsatsen og dens effekter.

Trivselssamtaler med børnene ser ud til at virke positivt på udviklingen af relationer mellem børnene og mellem børnene og de voksne som det er intentionen ifølge indsatsteorien. Datamaterialet viser ikke om det primært er samtalens tema, dvs. trivsel, den intensiverede opmærksomhed eller personalets generelle fokus på trivsel via projektet som udvikler relationerne.

Møderne på tværs af institutionerne ser lovende ud, men det er for tidligt at sige noget om hvordan afstemningen af forventninger og udvekslingen af erfaringer med aktiviteter og metoder kommer børnene til gode.

Det tyder på at aktiviteter som et teaterstykke er en god ramme for børnenes personlige og sociale udvikling. Hvis aktiviteten ydermere indebærer et samarbejde mellem daginstitution, skole og SFO, herunder brug af lokaliteter, ser det også ud til at bidrage til børnenes oplevelse af sammenhæng og genkendelighed på tværs af de tre institutioner.

De tydeligste effekter kan spores i forhold til forældresamarbejdet. Ud fra datamaterialet er det muligt at formulere to konkrete anbefalinger.

Det virker befordrende for forældresamarbejdet:

- At være opmærksom på nødvendigheden af god kommunikation med forældrene frem for at kommunikere reaktivt når forældrene bryder med personalets forventninger til dem
- At give forældrene indsigt i hvordan personalets forventninger til dem hænger sammen med hvad personalet vurderer er bedst for deres barn.